

бы превратить эту теорию в удовлетворительное с точки зрения основных принципов учения Платона доказательство бессмертия души, то в "Федоне" их недостаточно, почему Платон пытается заниматься ими в своих последующих диалогах. То, что приводимые в "Федоне" доказательства могут оказаться недостаточными, хорошо сознает и сам Платон [114d]; и поэтому углубление теории идей, проводимое Платоном в последующих диалогах, необходимо с точки зрения самого Платона.

Науч. рук. – проф. Вандышев В.Н.

ОНТОЛОГІЧНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАТУС ГРИ В КОНЦЕПЦІЯХ ЙОГАНА ХЕЙЗІНГІ ТА ЖАНА БОДРІЯРА

Євтушенко О., *гр.ЖТ-72*

Постмодерністський підхід, який від другої половини ХХ століття є панівним у мистецтві та філософії, на перший план виводить категорію гри як тотального явища. Досить глибоко ця категорія розроблена Йоганом Хейзінгою та Жаном Бодріаром.

Онтологічний статус гри передбачає її розгляд як одного з основних феноменів людського існування, від початку вкоріненого в людському бутті. Для визначення онтологічного статусу гри в концепціях Йогана Хейзінги та Жана Бодріара слід з'ясувати її співвідношення з поняттями реальності, свободи й моралі.

За Хейзінгою, для встановлення межі гра – реальність не діє критерій серйозності [2, 25]. Для розмежування необхідно ввести поняття правила, яке визначає, що має силу в ігровому світі. На відміну від Хейзінги, Бодріар переконаний, що гра не боїться вторгнення справжнього світу, оскільки не підпорядковується принципу реальності, вона непомірно серйозніша за життя, свідчення тому – факт, що останнє легко може стати ставкою [1, 232].

Для розуміння співвідношення гри зі свободою слід враховувати, що основною й найбільш ваговою ознакою гри для Хейзінги є те, що вона – вільна діяльність [2, 27]. Гра з примусу вже не є грою, хіба відтворенням гри. Принципово інший погляд простежується в концепції Бодріара. Гра – це не свобода. Вступити в гру «означає вступити в ритуальну систему зобов'язань» [1, 232]. У той же час людина в грі більш вільна, ніж будь-де, оскільки їй не

доводиться по-справжньому засвоювати правило. Досить лише виказувати йому суто формальну вірність.

Намагаючись з'ясувати відношення у системі «мораль – гра», Хейзінга говорить, що можна побачити її надзвичайну самотійність. Гра сама по собі, хоч і належить до діяльності духа, не стосується моралі, у ній немає ані достоїнств, ані гріха [2, 26]. Бодріяр же стверджує: гра аморальна, гравець діє, не вірячи в те, що він робить, адже правилу не можна вірити чи не вірити, його можна лише дотримуватися. Гра «аморальна, бо підмінює порядок виробництва порядком спокуси» [1, 230].

Розгляд функціонального статусу гри передбачає з'ясування способів зовнішнього проявлення її внутрішніх особливостей, реалізації атрибутивних якостей у процесі життєдіяльності суспільства.

За Хейзінгою функціональні ознаки гри можна простежити майже в будь-якому культурному феномені, але проявлені з різним ступенем інтенсивності. Найяскравішим, найочевиднішим же проявленням гри в людській культурі є мистецтво. Одним із функціональних проявів гри, у якому чітко простежується її «антуражність», за Бодріяром, є тотальна фемінізація світу [1, 42]. Мода, реклама, пропаганда постають всуціль «ожіночненими».

І Хейзінга, і Бодріяр зупиняються на характеристиці сучасного їм функціонального стану гри як буттєвої категорії. Хейзінга відзначає, що суспільство усе глибше й глибше проймає дух «пуерлізму», підлітковості, духовної незрілості [2, 195]. У судженнях Бодріяра – той самий конфлікт, що й у Хейзінги: у сучасну йому (Бодріярові) епоху власне ігрові моменти усе сильніше відтісняються, стираються. На зміну грі приходять ігрове – «гра» запиту й моделі, без виклику й ставок, з передбачуваними ходами супротивників. У сфері ігрового панує холодна спокуса, повністю відтісняючи гру з її дуальними й агоністичними відносинами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бодріяр Ж. Соблазн / Жан Бодріяр. – [пер. с франц. Алексея Гараджи]. – М.: Ad Marginem, 2001. – 318 с.
2. Хейзінга Й. Homo Ludens: Статті по історії культури / Йохан Хейзінга; [Пер., сост. и вступ. ст. Д.В. Сильвестрова; Комент. Д. Э. Харитоновича]. – М.: Традиция, 1997. 416 с.

Наук. керівник - доц. Козинцева Т.О.